

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните
Център за оценка на риска
по хранителната верига

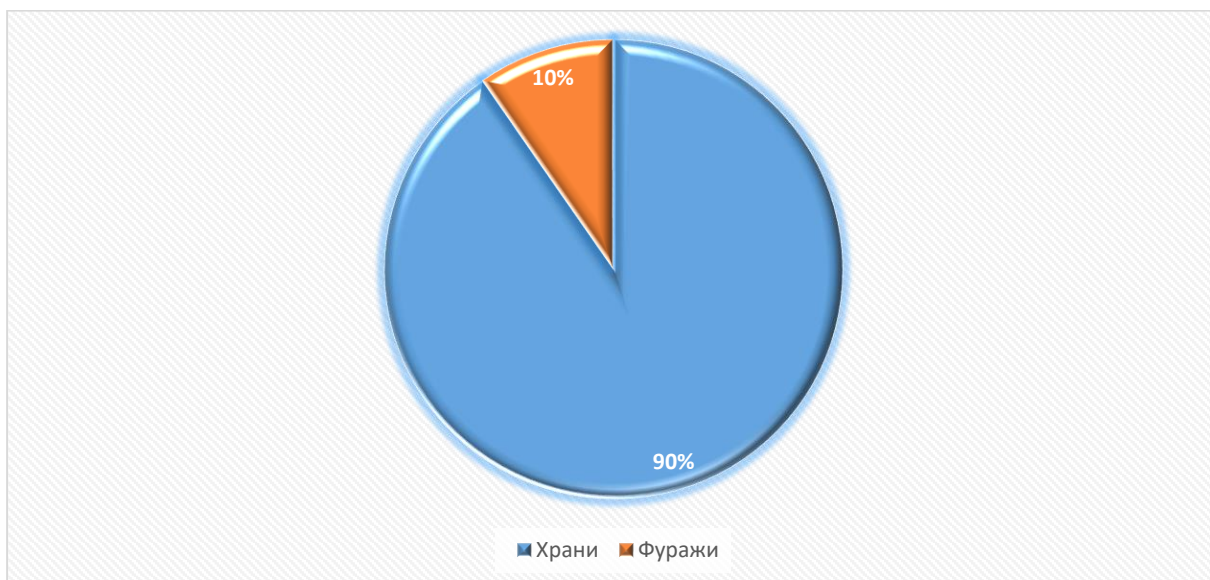

Обобщение и анализ на данните от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, касаещи биологичните опасности за периода: 01.01 – 31.12.2024 г.

Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) е създадена от Европейската комисия (ЕК) и представлява мрежа от звена за контакт в държавите-членки на Европейския съюз (ЕС), Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ/EFSA) и трети държави, за бърз обмен на информация в случаите, когато храни или фуражи представляват пряк или косвен риск за здравето на хората, животните и околната среда.

Анализът на данните получени от RASFF, касаещи наличието на биологични опасности за периода 01.01 – 31.12.2024 г., показва че са валидирани от ЕС общо **1073 нотификации**, разпределени както следва:

- **Храни:** 969 нотификации;
- **Фуражи:** 104 нотификации (фиг. 1)

Фиг. 1 Брой нотификации за съдържание на биологични опасности за периода от 01.01 до 31.12.2024 г. по отношение на разпределението по групи

1. Видове биологични опасности и обобщен анализ на данните от Системата

Биологичните опасности в храните и фуражите са едни от основните фактори, които могат да застрашат здравето на хората и животните. Към тях спадат: патогенни и непатогенни

Amber Green White

микроорганизми, паразити и биоконтаминанти. В настоящия материал са проследени данните от RASSF относно тези опасности за 2024 г.

1.1 Патогенни микроорганизми - организми, които причиняват заболявания.

През 2024 г. са получени 1073 нотификации през системата – от тях ще разгледаме най-често срещаните патогенни микроорганизми, а именно *Salmonella* (665), *Listeria monocytogenes* (145), *Escherichia coli* (76) и норовирусите (57).

- ✚ *Salmonella* е най-често нотифицираният патоген през 2024 г. Преобладава нетипизираната *Salmonella* с 356 нотификации, следвана от *Salmonella enterica* ser. Enteritidis със 72, *Salmonella enterica* ser. Infantis с 59, *Salmonella enterica* ser. Typhimurium с 36 нотификации. Полша е най-често нотифицираната страна за *Salmonella*.
- ✚ *Listeria monocytogenes* е нотифицирана за 2024 г. с 145 нотификации. Най-нотифицираната държава за *Listeria monocytogenes* е Франция с 37 нотификации, следвана от Италия с 20.
- ✚ *Escherichia coli* е нотифицирана за 2024 г. с 76 нотификации. От всички нотификации за шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* има 49 съобщения.
- ✚ През 2024 г. има 57 нотификации за **норовирус**. Най-нотифицираната страна за този патоген през разглеждания период е Франция с 19 нотификации, следвана от Нидерландия с 17 нотификации, като всички се отнасят за двучерупчести мекотели и продукти от тях.

1.2 Непатогенни микроорганизми – организми, които не са способни да причиняват заболявания при нормални условия.

През 2024 г. най-често е сигнализирано за замърсяване с **плесени** – 13 нотификации. При непатогенните микроорганизми като цяло най-нотифицираните държави са Германия и Италия.

1.3 Паразити – 8 нотификации за *Anisakis*. Страната с най-голям брой нотификации е Дания в категорията „Риба и рибни продукти“.

1.4 Биоконтаминанти – 27 нотификации за **хистамин**. Най-много съобщения има за наличие в риба и рибни продукти от Шри Ланка – 9 бр.

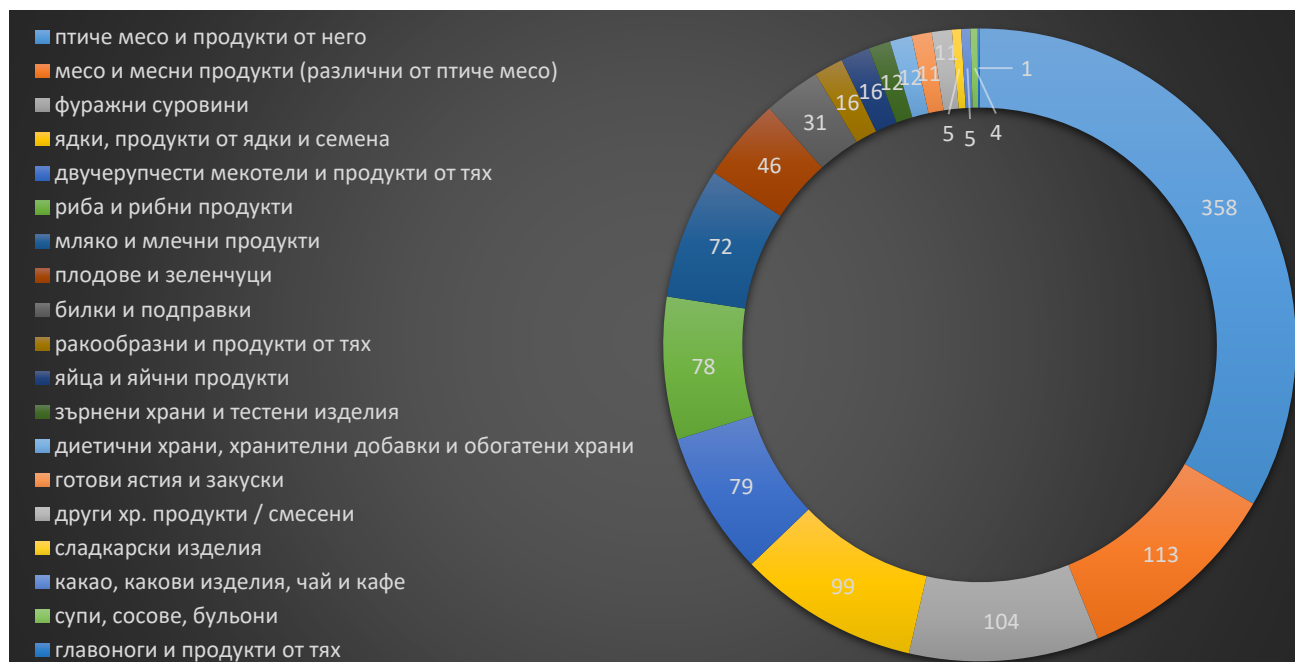
2. Обобщен анализ на данните от Системата по групи храни

През периода 01.10. – 31.12.2024 г. се наблюдава ясно изразена концентрация на биологични опасности в определени категории продукти, като особено изразени са рисковете при **птиче месо и продукти от него** (358 опасности), **месо и месни продукти** (113 опасности), **фуражни суровини** (104 опасности) и **ядки, продукти от ядки и семена** (99 опасности). Тези продукти, заедно с **двучерупчести мекотели и продукти от тях, риба и рибни продукти, и мляко и млечни продукти**, изискват особено внимание поради високия брой инциденти и възможни здравни рискове за потребителите. Безопасността на храните в тези категории е от критично значение, тъй като тези продукти често се консумират в големи количества и може да доведат до сериозни здравословни проблеми, ако не бъдат контролирани правилно. (Фиг. 2.)

Продуктите като **фуражни суровини** също представляват сериозен риск. Безопасността на фуражите е от съществено значение за поддържане на здравето както на животните, така и на

хората, тъй като замърсените фуражи могат да доведат до сериозни заболявания и да повлияят на качеството на храната, произвеждана от тези животни.

От анализа през отчетния период се наблюдава, че безопасността на храните и фуражите остава важен приоритет, като е необходимо постоянен мониторинг и строги мерки за контрол. Необходимо е да се приложат адекватни стандарти за безопасност, включително тестове, както и по-добра проследимост на продуктите през целия производствен процес, за да се минимизира рискът за здравето на потребителите и животните.

Фиг. 2. Брой нотификации за съдържание на биологични опасности за периода от 01.01. до 31.12.2024 г. по категории храни и фуражи

3. Обобщен анализ на данните от Системата във връзка с определянето на риска

3.1 Без риск (5 нотификации): Това показва, че само 5 нотификации са били класифицирани като напълно безопасни, без никакъв определен риск. Това е малък процент от общия брой нотификации, което означава, че повечето случаи съдържат поне минимален риск.

3.2 Сериозен риск (651 нотификации): Най-голямото количество нотификации попада в категорията „сериозен риск“. Това показва, че значителен брой случаи са свързани с висока вероятност за сериозни последици, което изисква внимание и предприемане на конкретни действия за предотвратяване на негативни ефекти.

3.3 Несериозен риск (163 нотификации): 163 нотификации са класифицирани като несериозен риск, което представлява сравнително по-малка част от общия брой нотификации. Тези случаи вероятно могат да бъдат решени с минимални мерки, без да се очаква значителен негативен ефект.

3.4 Потенциален риск (107 нотификации): В тези случаи има възможност за възникване на риск, но той не е гарантиран. Това може да показва, че в определени условия тези нотификации могат да преминат в една от по-сериозните категории на риск.

3.5 Потенциално сериозен риск (147 нотификации): Тези нотификации показват, че има вероятност рискът да се развие до сериозно ниво, но той все още не е напълно реализиран. Това предполага, че тези случаи изискват внимание за предотвратяване на сериозни последици.

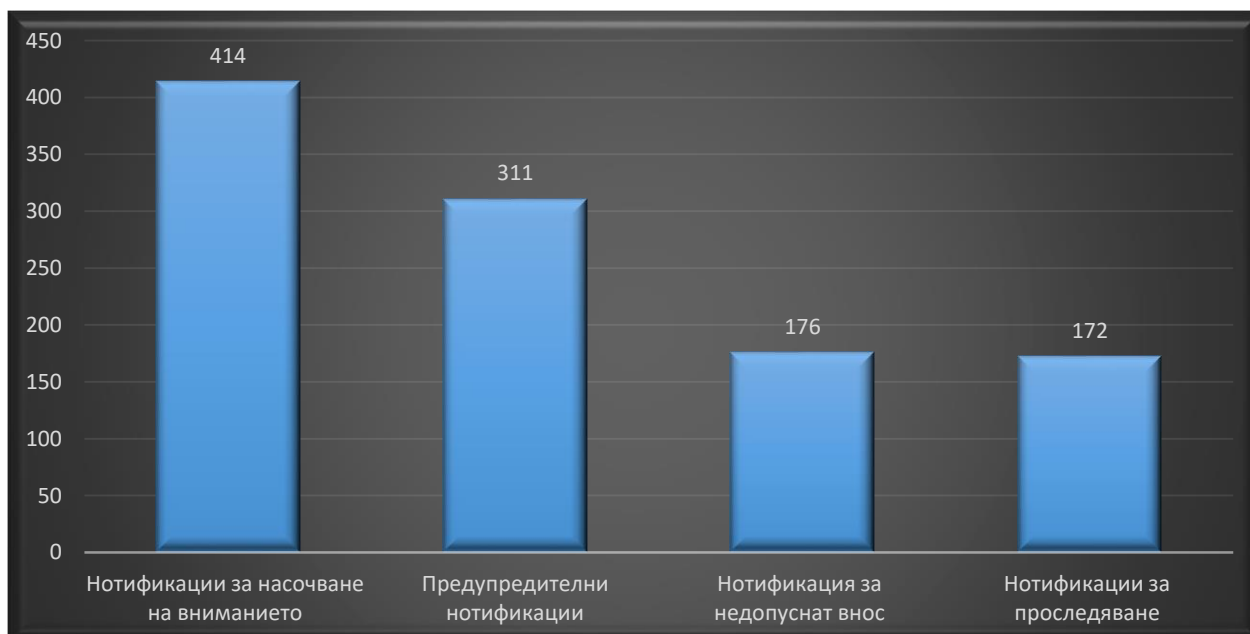
Анализът на данните показва, че въпреки че има някои случаи с малък или потенциален риск, преобладаващата част от нотификациите са свързани с висока степен на опасност. Това подчертава необходимостта от фокусиране на усилията върху управлението на сериозните рискове и наблюдението на потенциално опасни ситуации, за да се предотвратят възможни сериозни последици.

4. Видове нотификации, обобщаване на данните от Системата и изводи

4.1 Видове нотификации

- ✚ **Предупредителни нотификации** – съобщение за сериозен риск, който изисква незабавни действия или рисковият продукт вече е на пазара.
- ✚ **Нотификация за недопуснат внос** – касае пратки с храни, фуражи или суровини на които е отказано влизането в Общността поради риск за човешкото здраве, за здравето на животните или за околната среда.
- ✚ **Нотификации за проследяване** – не изискват бърза реакция.
- ✚ **Нотификации за насочване на вниманието** – предоставят информация за контролните органи.

4.2 Обобщаване на данните (Фиг. 3)

Фиг. 3 Брой нотификации според вида, съдържащи биологични опасности за периода от 01.01 до 31.12.2024 г.

4.3 Изводи от анализа

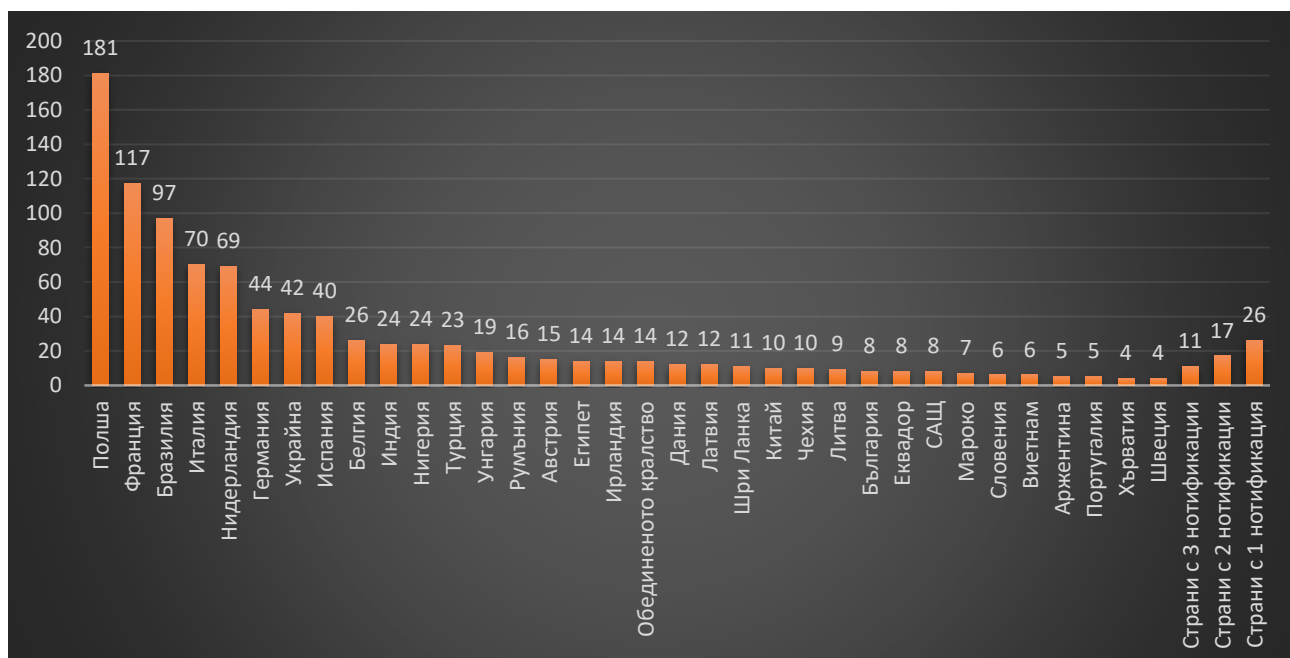
- ✚ **Проактивен контрол и мониторинг:** Високият брой нотификации за насочване на вниманието и предупредителни нотификации показва добре организиран процес на

мониторинг и превенция на риска в етапите на внос и разпространение на стоки. Тези усилия са насочени към ранното откриване на потенциални проблеми и минимизиране на риска.

- ✚ **Засилен контрол на вноса:** Нотификациите за недопуснат внос са индикатор за активни усилия за защита на потребителите и предотвратяване на проблемни стоки да навлязат на пазара. Това показва важността на строгите инспекции и съответствието с регулаторните изисквания.
- ✚ **Интегриран подход за проследяване:** Нотификациите за проследяване подсказват, че въпреки сравнително по-ниския брой, системата за проследяване на стоките продължава да играе също важна роля в контрола на безопасността и осигуряването на съответствие с изискванията в продължение на целия процес на разпространение.

5. Анализ на данните от Системата според държавата на произход

При анализиране на данните се установи, че най-многобройни са нотификациите, касаещи продуктите от Полша – 181; следвани от тези с произход Франция – 117; Бразилия – 97; Италия – 70; Нидерландия – 69; Германия – 44; Украйна – 42; Испания – 40; Белгия – 26; Индия и Нигерия – по 24; Турция – 23; Унгария – 19; Румъния – 16; Австрия – 15; Египет, Ирландия и Обединеното кралство – по 14; Дания и Латвия – по 12; Шри Ланка – 11; Китай и Чехия – по 10; Литва – 9; България, Еквадор и САЩ – по 8; Мароко – 7; Словения и Виетнам – по 6; Аржентина и Португалия – по 5; Хърватия и Швеция – по 4 и 54 други страни с по-малко от 3 нотификации. (Фиг. 4.)

Фиг. 4 Брой нотификации според държави на произход на продукти, съдържащи биологични опасности за периода от 01.01 до 31.12.2024 г.

През разглеждания период в Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи има постъпили 8 нотификации (като от тях най-многобройни са за наличие на *Salmonella*, следвани от *Escherichia coli*, *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus* и плесени), касаещи **България** като

държава на произход, и 6 нотификации като нотифицираща страна, свързана с наличието на *S. Infantis* в птиче месо от Полша и хистамин в консервирана риба тон от Индонезия.

В заключение, биологичните опасности са сериозна заплаха за безопасността на храните и фуражите, която изисква постоянно внимание и усилия за предотвратяване и контрол. Правилното управление на тези рискове е от решаващо значение за защита на общественото здраве и благосъстоянието на животните, както и за поддържане на доверието на потребителите в безопасността на хранителните продукти и фуражите на пазара.

Във връзка с гореизложеното, Центърът за оценка на риска по хранителната верига препоръчва засилване на контрола върху предлаганите в търговската мрежа храни и фуражи, произведени в държавите, за които са постъпили най-многобройни нотификации през разгледания период – Полша, Франция, Бразилия и Италия.

Източник:

RASFF Window, <https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search>

Други научни становища и актуална информация в областта на Анализа на данните, получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF), както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>.

<https://corhv.government.bg/Анализ-на-данните-от-системата-за-бързо-предупреждение-за-храни-и-фуражи-rasff--c-82>

Изготвил:

инж. Даниела Новакова

Главен експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

Дата: 08.01.2025 г.